

1921 ve 1924 Anayasaları

Yeni Türk Devleti, milli egemenlik ilkesine dayalı bir sistem üzerine kurulmuştur. Bu ilkenin gerçekleştirilebileceği tek devlet sistemi, laik hukukun geçerli olduğu demokratik Cumhuriyet modeliydi. Bu nedenle, 23 Nisan 1920'de TBMM'nin açılışı, ilerde hukuk alanında köklü bir inkılap yapılacağına da göstergesi ve ilk basamağıdır.

TBMM'nin hazırladığı Anayasa, 20 Ocak 1921'de Teşkilat-ı Esasiye Kanunu adıyla yürürlüğe girmiştir.

23 madde ve bir de ek maddeden oluşan Anayasa'nın kısalığı o dönemin özelliğinden ileri gelmekteydi. Sadece olağanüstü şartları ve acil ihtiyaçları karşılamakla yetinilmenin gerekli olduğu kanaati, kısa ve özet bir anayasa hazırlanışına sebep olmuştur.

Cumhuriyet'in ilanı ve hilafetin kaldırılmasında sonra yeni Türkiye'nin yeni bir Anayasaya ihtiyacı ortaya çıkmıştır. TBMM'de yapılan çalışmalar ve müzakereler sonunda, 20 Nisan 1924'te Teşkilat-ı Esasiye Kanunu kabul edilerek yürürlüğe konulmuştur. Bu Anayasa, Türkiye Cumhuriyeti'nin demokrasi prensiplerine değer verdiğini gösteren, tarihi gelişmelerin sonucu olarak hazırlanan ve gerçek hayatın ihtiyaçlarına cevap veren bir Anayasa'dır.

1924 Anayasası'nın ruhunda ve mantığında Türkiye Cumhuriyeti'nin siyasi teşkilatı, demokrasi esasına dayanır. Memlekette hakimiyetin, gerçek ve tek sahibi, Türk milletidir. Milletın dilekleri, fikir ve arzuları, tek bir organda, Türkiye Büyük Millet Meclisinde toplanır ve bu mecliste de, millet iradesi seçim yolu ile gerçekleşmektedir.

Sonuç olarak 1924 Anayasası genel nitelikleriyle millî ruh ve ihtiyacın ifadesi, tarihi ve sosyal akışların bir sonucu olmuştur.